

Руси долазе

За РВ и ПВО, а посебно за *1. Корпус* и *204. ловачки авијацијски пук* (ЛАП), 1987. година је била изузетно важна, јер је поред редовних задатака, било предвиђено пренаоружавање једне ескадриле ловцима четврте генерације, где је избор пао на *МиГ-29* из СССР-а.

Прва ескадрила која је изабрана да буде наоружана у то време најсавременијим ловачким авионима са Истока, била је *127. ловачка авијацијска ескадрила* (лае), у саставу 204. ЛАП 1. Корпуса РВ и ПВО (1.Ко). Крајем децембра месеца 1987. године, на аеродром

Батајница су стигли први авиони МиГ-29, од *укупно 16* колико их је било предвиђено по формацији ескадриле, односно по међудржавном уговору.

Долазак тих авиона и тај догађај је остао дубоко урезан у сећање нас неколицине официра 1. Корпуса РВ и ПВО...

Популарне „двадесетдеветке“ су стигле још 15. децембра те 1987. године на аеродром у близини Будимпеште, одакле су по плану требале да након попуне горивом и прегледа, прелете на батајнички аеродром. Одмах по њиховом слетању у мађарску престоницу, *читав регион је захватила децембарска магла, тако да је аеродром Батајница више дана био испод сваког минимума за слетање.*

Двадесет други децембар, *Дан ЈНА*, у бившој држави се прослављао веома свечано и тада су се, између осталог, одржавали стројеви јединица испред којих су додељивана разна признања и унапређења. Свечаност се завршавала пригодним коктелима и заједничким војничким ручком.

Тог *22. децембра 1987. године*, био сам на празничном дежурству као начелник ГБК (групе за борбено командовање) на КМ (командном месту)

1. Корпуса РВ и ПВО (1. Ко), које се налазило у утроби брда **Стражевица** изнад београдског насеља Раковица.

Око 13.30 сати, добио сам извештаје од потчињених јединица да су свечаности (поводом Дана ЈНА) завршене и да су се старешине и војници разишли, те да нема ванредних догађаја.

У подземном објекту где је било КМ 1. Ко, постојали су врло добри услови за рад и одмор дежурних смена. Ситуација у ваздушном простору је била једноставна и мирна, без војног летења, те су праћени само прелети цивилних авиона по већ утврђеним коридорима. Око 14 сати, упознао сам свог помоћника са ситуацијом, те сам отишао у просторију за одмор. Није прошло ни петнаест минута, када се на вратима моје собе за одмор појавио **мајор Благоје Пешић**, иначе мој помоћник, који је тада једва чујним гласом прозборио:

- *Имамо „икс“ (X)...*

Одмах сам појурио у командну собу и уз велико запрепашћење видео на **ВСП** (вертикална ситуациона плоча) „икс“... Ћачки речено „к`о врата“, и што је најгоре, **већ је био на Дунаву-источно од Новог Сада... А долази из правца Мађарске...**

На сав глас, у очају, повикао сам на екипу:

- *Па шта сте до сада чекали проклетиње једне!?*

Истог тренутка сам отпочео са поступцима за активирање дежурних снага у ПВО...

Невероватно је којом брзином надлазе црне мисли-све црње од црње. У први мах, *учинио ми се да је непознати „икс“ заузео правац према престоници и да би убрзо могло доћи до удара из ваздуха*, можда терористичког напада, па све до агресије оних снага које су спремале проглашење победе у

„хладном“ рату. Ако су хтели изненађење, без сумње су га имали! Избор времена за удар је био логичан, чак идеалан, јер се користи празнична опуштеност и одсуство старешина из јединица и команди.

Шта рећи сутра када буду питали зашто је заказао ситем ПВО? Све се ово догађа у времену мерено секундама, док наш непознати „икс“ граби према нама.

Да бих скратио време реакције, „прескачем“ командно место 204. ЛАП и успостављам директну везу са дежурним ловачким паром МиГ-21, који су у сваком тренутку били у приправности за полетање у сусрет непознатој летелици.

Дежурни вођа пара, коме сам без поздрава и увода наредио:

- ***Обојица у ваздух одмах!***

почео је нешто да говори у шалливом тону, али је брзо схватио да је „враг однео шалу“, када сам повишеним тоном изговорио:

- ***Овде Ртањ 1! Обојица у ваздух најхитније!***

Тај момак, кога никада нисам касније имао прилику да сретнем, само је рекао:

- ***Разумео!***

И након два, можда и два и по минута био је у ваздуху са својим МиГ-21.

Он је заправо мој јунак ове стресне приче, јер је први дошао у контакт са „непријатељском“ формацијом и извршио идентификацију уз успешно навођење са земље-што се подразумева.

Други дежурни пилот из ловачког пара, такође је био у фази полетања, али је заустављен због измене ситуације... *У међувремену, дежурна ракетна јединица је стављена у готовост за дејство.*

Ситуација у ваздушном простору убрзо је била разрешена идентификацијом „икс“ формације од стране пилота-ловца из дежурног пара. *Сви смо се вратили у живот информацијом да се ради о прва 4 МиГ-29 из испоруке који су чекали неколико дана на аеродрому код Будимпеште на подизање магле, што се и десило управо 22. децембра 1984. године око 14 часова,* на несрећу нас дежурних органа.

Ти моћни и силни никада нису много марили за обичаје, навике и правила нас слабијих, па су тако и наши „пријатељи“ Руси, не хајући за наше празничне активности, *одлучили да без најаве крену у прелет.*

Њихов долазак се иначе очекивао и примопредаја је требала да буде свечаност, али је замало испало сасвим супротно-инцидент на небу.

Почео сам одмах преко средстава везе да тражим старешине по аеродрому Батајница, како би „скрпио“ неки одбор или екипу за дочек. Имао сам у том тренутку пуно среће, јер сам пронашао најбољу особу за тај посао - *Љубишу Величковића*, тада команданта 204. ЛАП, који је као генерал страдао у агресији НАТО пакта на нашу земљу. Брзо смо се разумели као класићи и он се одмах бацио на посао, а ја сам пронашао још неке старешине који су још увек били на аеродрому и упућивао их према стајанци, где се очекивао долазак руских посада после слетања.

За сам крај чудесних поступака и одлука, оставио сам обавезу да пронађем и обавестим мог првопретпостављеног, команданта 1. Ко РВ и ПВО, **генерала Божидара Стевановића**. Знао сам шта ме чека, па сам намерно одлучио да га известим када се ствари избистре и ставе под контролу. Из првог покушаја пронашао сам команданта у његовом кабинету на Бањици, где нам је иначе била команда Корпуса. Касније сам сазнао да је он у том тренутку ушао био у кабинет, вративши се управо са батајничког аеродрома, где је била централна вона свечаност поводом Дана ЈНА.

Одмах је побеснео и повишеним тоном, када сам му рекао да су слетели Руси са „двадесетдеветкама“, почео да грди, прети и пита:

- ***Какви Руси, јесте ли ви нормални!? Шта причаш ти!?***

Ни он није могао да верује да је тако нешто могуће. Ипак, истог тренутка је аутомобилом одјурио на аеродром у Батајницу и тамо затекао потпуковника Величковића и више других страешина и војника који су се нешто организовано, а нешто спонтано окупили испред пристиглих авиона МиГ-29.

Импровизација је успела. Командант Стевановић јавља се са лица места и у сасвим другом „тону“ ми каже:

- ***Рођени, па ово је одлично што сте урадили! Види још пропрати ове транспортне што превозе екипу и опрему и биће добро!***

Помислио сам у том тренутку, како су ми потребније неке таблете за срце, него његове похвале до којих ми је било најмање стало.

Сутрадан на јутарњем реферисању, био је видно задовољан, ***посебно чиеницом да су долазећи авиони били пресретнути***, а након тога су по слетању посаде авиона сасвим пристојно прихваћене. ***У извештају сам написао истину, да је систем опасно***

подбацио, да је реакција катастрофално закаснила, скоро да је изостала, и све то због несналажења појединаца, којима по струци није било место у тако сложенем систему, где се далекосежне одлуке доносе у делићу времена.

По прикушљеним подацима, пресретање је изведено на линији **Сурдук-Нови Карловци**. То је већ непосредна близина аеродрома и града Београда.

За оне којима ова област није позната напомињем, да при самом наговештају да „икс“ формација може угрозити зону за коју смо одговорни, **борбени део система ПВО се ставља у пуну приправност, а ловачки пар полеће чим „непознати“ окрзне ваздушни простор зоне, па и пре...**

Део мог тима се правдао ставом да су мислили да се ради о електронској симулацији и радарским сметњама.

Неко је у шали рекао да су „браћа Руси“ хтели да увеличају наше славље прелетом баш на Дан ЈНА, без најаве, журећи да не пропусте наздрављања поводом празника.

Тако се у смирај тог 22. децембра 1987. године, догодило прво историјско слетање 29-ки на батајнички аеродром, које су дванаест година касније у славном покушају наших момака авијатичара да одбране наш део неба, у већем броју уништене од многобројнијег и опремљенијег агресора са Запада.

О пропустима које смо направили 22. децембра нико више није говорио захваљујући импресијама створеним појавом борбеног средства какав је био МиГ-29.

Посматрајући из садашње позиције и стања, сви који смо учествовали у том историјском догађају, осећамо се поносно и срећно.

Драгослав Спасојевић је рођен у Рушњу 12. децембра 1945. године. За време дугогодишње летачке каријере, летео је на више типова летелица и службовао у многим летачким јединицама нашег РВ. У периоду од 1981-86, био је Командир 525. тае, из које је касније настала чувена 252. ескадрила - „Курјаци са Ушћа“. Остварио је преко 2000 сати налета. Носилац је златног летачког знака. Пензионисан је у чину пуковника авијације 2000. године.

Фотографије:

1. **МиГ-29 РВ и ПВО ЈНА**, извор за фото:
http://2.bp.blogspot.com/_TQzdDCDL5jA/Tt3No_fr6dl/AAAAAAAAABew/eQRcBnPPLFU/s1600/MiG_29_YU_m.jpg
2. **У строју за Дан ЈНА**, извор за фото:
http://www.mycity-military.com/imgs2/2705_46603269_STROJ2.jpg
3. **Брдо Стражевица**. Извор за фото:
<http://static.panoramio.com/photos/large/38214881.jpg>
4. **Командна соба**. Извор за фото:
http://www.mycity-military.com/thumbs/26096_tmb_140340248_26096_597063052_AS-84%25200C1.jpg
5. **Дежурна пара**. Извор за фото:
http://www.mycity-military.com/imgs3/26096_694607758_agresori.jpg
6. **МиГ-21 у полетању**. Извор за фото:
<http://vazduhoplovstvo.files.wordpress.com/2013/07/mig-21-1.jpg>
7. **ПВО систем С-125 „Нева“**. Извор за фото:
<http://img839.imageshack.us/img839/184/5p73serbiajakovomirosla.jpg>
8. **Љубиша Величковић**.
9. **Божидар Стевановић**
10. **МиГ-29 на стајанци батајничког аеродрома**. Извор за фото:
http://www.mycity-military.com/slika.php?slika=143552_70699212_jrvipvo_mig-29_104.jpg
11. **МиГ-29 РВ и ПВО ЈНА**. Извор за фото:
http://www.acig.info/UserFiles/File/Europe/Yugoslav_and_Serbian_MiG_29s/jrvipvo_mig-29_114.jpg

12. **МиГ-29 РВ и ПВО ЈНА**. Извор за фото:

http://www.acig.info/UserFiles/File/Europe/Yugoslav_and_Serbian_MiG_29s/jrvipvo_mig-29_101_rolling.jpg